

BÖLÜM 45

Başağrılarında Dünden Bugüne Girişimsel Yöntemler. Ne zaman? Hangisi?

Serdar ERDİNE¹

GİRİŞ

Ağrı kontrolünde girişimsel yöntemler özellikle son 30 yıl içerisinde önemli ölçüde gelişmiştir. Ağrı kontrolünde girişimsel yöntemler ancak eğitim görmüş hekimler tarafından uygulanmalıdır. Bu eğitimi veren bilim dalının adı Algolojidir.

Algoloji ülkemizde anesteziyoloji, nöroloji, fizik tedavi ve rehabilitasyon ana dalları için yan dal ihtisası olarak kabul edilmiş olup artık ülkemizde birçok Avrupa ve Dünya ülkesinden farklı olarak algoloji uzmanları yetişmektedir.

Başağrılarında girişimsel yöntemler birinci basamak tedavi biçimi değildir. Tıbbın etik kuralları çerçevesinde “Primum Non Nocere”-önce zarar verme- ilkesine dayanarak eldeki tüm farmakolojik ve girişim dışı yöntemler kullanıldığında hastanın yarar görmediği durumlarda, farmakolojik yöntemlerin yan etkilerinin hastanın bu tedavilere devam edememe noktasına geldi-

ğinde doğru indikasyon, doğru hasta seçimiyle uygulanır. Ne yazık ki son yıllarda girişimsel yöntemler tüm dünyada ve ülkemizde aşırı ve kötü kullanıma açılmış bulunmaktadır.

Başağrılarında uygulanacak olan girişimsel yöntemlerin tam teşekküllü bir ameliyathane ortamında, gerekli anesteziyoloji ve yoğun bakım ve acil bakım imkanlarının bulunduğu koşullarda uygulanmalıdır. Bu yöntemlerin mortalite dahil bir çok komplikasyona açık olduğu unutulmamalıdır. Komplikasyonlar ve yan etkiler ortaya çıktığında uygulayan hekimin bunlarla başa çıkabilecek bilgi ve becerisinin bulunması yaşamsal önem taşımaktadır.

Başağrılarıyla ilgili girişimsel yöntemler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1. Trigeminal nevralkjiyle ilgili trigeminal sinire yönelik girişimler
2. Kluster Küme ve benzeri başağrılarıyla ilgili Sfenopalatin gangliona yönelik girişimler

¹ Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD, Algoloji BD Emekli Öğretim Görevlisi

KAYNAKLAR

1. P. Prithvi Raj, Serdar Erdine, Pain Relieving Procedures, A step by Step Illustrated Guide, Wiley Blackwell 2012
2. Erdine S, Racz BG, Noe CE. Somatic blocks of the head and neck. . p. 77–107. In P. Prithvi Raj, (editor in Chief), Serdar Erdine, Peter S. Staats, Steven D. Waldman, Gabor Racz, Michael Hammer, David Niv, Ricardo Ruiz-Lopez, James E. Heavner, .Interventional Pain Management; Image Guided Procedures, by Saunders, an imprint of Elsevier Inc 2008, 2nd ed. Philadelphia, PA:
3. P. Prithvi Raj Leland Lou, Serdar Erdine, Peter Staats, Radiographic imaging for regional anesthesia and pain management/ 2002. Churchill Livingstone ,
4. P. Prithvi Raj (ed) Diego Beltrutti, Honorio Benzon, Serdar Erdine, James Heavner, David Niv, Gabor Racz, Richard Rauck, Peter Staats, Carol Warfield, Christopher Wells. Textbook of Regional Anesthesia 2003 Edition, Churchill Livingstone
5. Silvia Regina Dowgan Tesseroli de Siqueira, José Cláudio Marinho da Nóbrega, M José Tadeu Tesseroli de Siqueira, Manoel Jacobsen Teixeira, Frequency of postoperative complications after balloon compression for idiopathic trigeminal neuralgia: prospective study, (Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod 2006;102:e39-e45)
6. Jamal Taha; Trigeminal Neuralgia: Percutaneous Procedures, Pain Management for the Neurosurgeon: Part 2; Editor in Chief, Winfield S. Fisher III, ; Guest Editor, Kim J. Burchiel, Seminars in Neurosurgery, volume 15, numbers 2/3, 2004.
7. S. Erdine; Algolojide Girişimsel Yöntemler; Nobel kitabevi 2013
8. Rath G, Dash HH, Bithal PK, Goyal V. Intracranial hemorrhage after percutaneous trigeminal rhizotomy. Pain Pract. 2009;
9. Lopez BC, Hamlyn PJ, Zakrzewska JM. Systemic review of ablative neurosurgical techniques for the treatment of trigeminal neuralgia. Neurosurgery. 2004;54:973–82.
10. Jamal Taha, Trigeminal Neuralgia: Percutaneous Procedures, Pain Management for the Neurosurgeon: Part 2; Editor in Chief, Winfield S. Fisher III, M.D.; Guest Editor, Kim J. Burchiel, M.D., F.A.C.S. Seminars in Neurosurgery, volume 15, numbers 2/3, 2004
11. Skirving DJ, Dan NG. A 20-year review of percutaneous balloon compression of the trigeminal ganglion. J Neurosurg. 2001;94:913–7.
12. Nurmikko TJ, Eldridge PR (2001). Trigeminal neuralgia –pathophysiology, diagnosis, and current treatment. Br J Anaesth 87: 117–132.
13. Yücel Kanpolat, , Ali Savas, Ahmet Bekar,, Caglar Berk; Percutaneous Controlled Radiofrequency Trigeminal Rhizotomy for the Treatment of Idiopathic Trigeminal Neuralgia: 25-year Experience with 1600 Patients, Neurosurgery, Vol. 48, No. 3, 524-532, March 2001
14. Abdennebi B, Mahfouf L, Nedjahi T. Long-term results of percutaneous compression of the gasserian ganglion in trigeminal neuralgia (series of 200 patients). Stereotact Funct Neurosurg 1997;68(1–4 Pt 1):190–5.
15. Brown JA, Pilitsis JG. Percutaneous balloon compression for the treatment of trigeminal neuralgia: results in 56 patients based on balloon compression pressure monitoring. Neurosurg Focus 2005;18(5):E10
16. S. Erdine, S. Ozyalcin, A. Çimen, M. Çelik, G. K. Talu, R. Dişçi; Comparison of pulsed radiofrequency with conventional radiofrequency in the treatment of trigeminal neuralgia, European Journal of Pain vol 11, issue 3; 309-313, 2007
17. Hidekimi Fukui; Glossopharyngeal Nerve Block Nerve Blockade and Interventional Therapy K. Ohseto et al. (eds.), Springer Japan KK, part of Springer Nature 2019
18. Qian Liu, Qing Zhong, Guoqiang Tang, Guanghong H.; Ultrasound-guided glossopharyngeal nerve block via the styloid process for glossopharyngeal neuralgia: a retrospective study, Journal of Pain Research 2019;12 2503–2510
19. Samer N. Narouze (ed) Interventional Management of Head and Face Pain Nerve Blocks and Beyond Springer Science+Business Media New York 2014
20. James Y. Suen Erika Petersen (eds) Diagnosis and Management of Head and Face Pain, A Practical Approach Springer International Publishing AG, part of Springer Nature 2018
21. Bean-Littlefield JD Glossopharyngeal nerve block for pain relief after pediatric tonsillectomy retrospective analysis and two cases of life-threatening upper airway obstruction and an interrupted tract. Anesth Analg 1997;84:1232-8.
22. Day M. “Neurolysis of the Trigeminal and Sphenopalatine Ganglions”. Pain Practice 2001;1:171-82
23. Ho KWD, Przkora R, Kumar S. Sphenopalatine ganglion: block, radiofrequency ablation and neurostimulation - a systematic review. J Headache Pain 2017;18:118.